

Mennta- og barnamálaráðuneyti

Reykjavík 1. október 2026

Borgartúni 33
105 Reykjavík

2609037SA VRB/fs
Málalýkill: 00.64

**Efni: Umsögn um tillögu til þingsályktunar um stefnu og aðgerðaáætlun
gegn fátækt barna, mál nr. S-178/2026**

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt, dags. 17. september sl., þar sem óskað er umsagna um tillögu til þingsályktunar um stefnu og aðgerðaáætlun gegn fátækt barna. Stefnan hvílir á fjórum stöðum og aðgerðaáætlunin hefur að geyma 13 aðgerðir til ársins 2031.

Afstaða Sambandsins

Nær allar aðgerðir í framlagðri tillögu snúa að kortlagningu eða úttekt á stöðunni eins og hún er í dag og í framhaldinu verður gripið til aðgerða. Ljóst er að þær aðgerðir munu sannarlega hafa áhrif á fjárhag sveitarfélaga enda bera sveitarfélögin ábyrgð á meginþunga þeirrar þjónustu sem kveðið er á um. Má þar t.a.m. nefna fyrirhugaðar aðgerðir um kostnað og aðgengi barna að frístundastarfi, þátttöku í skólatengdum viðburðum, ráðgjöf til barnafjölskyldna og aðgang að grunnþjónustu.

Tryggja þarf virkt samráð við sveitarfélög og starfsfólk þess við frekari útfærslu og mikilvægt að sjálfstjórnarréttur sveitarfélaga og ábyrgðar- og stjórnunarhlutverk stjórnenda verði virt í hvívetna.

Sambandið vill auk þess fagna því að fyrirhugað sé að vinna heildstæða greiningu á opinberum fjárhagslegum stuðningi við barnafjölskyldur áður en breytingar verði gerðar á stuðningskerfum, sbr. aðgerð 1. Slík vinna getur stuðlað að markvissari nýtingu fjármuna og skýrari sýn á hvernig opinber úrræði nýtast fjölskyldum í reynd. Sambandið áréttar að fjárhagsaðstoð sveitarfélaga er lögbundið neyðarúrræði en ekki almennt tekjujöfnunarúrræði. Meginábyrgð á tekjujöfnun og fjárhagslegum stuðningi við barnafjölskyldur hvílir á ríkinu í gegnum skattkerfi, barnabætur, almannatryggingar og önnur framfærsluúrræði. Mikilvægt er að sú verkaskipting haldist skýr þegar gripið verður til frekari aðgerða eftir fyrirhugaða úttekt.

Að lokum

Sambandið leggur ríka áherslu á að ábyrgð og verkaskipting ríkis og sveitarfélaga verði skilgreind með skýrum hætti við frekari útfærslu aðgerðanna. Nýjum verkefnum eða auknum skyldum sveitarfélaga verður að fylgja fullnægjandi fjármögnun frá ríkinu. Ráðuneytinu er þá skylt að gera mat á fjárhagslegum áhrifum á sveitarfélög í samræmi við 129. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011.

Sambandið lýsir sig reiðubúið til samráðs um frekari útfærslur á ofangreindum athugasemdum.

Virðingarfyllt
SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Valgerður Rún Ben.

Valgerður Rún Benediktsdóttir
yfirlögfræðingur